



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Cap. IX. De Privilegio, & Consuetudine.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

tantis tenetur subditus in conscientia fructus illos restituere.

Resp. V. Lex non irritans ipso facto actum, sed solum præcipiens ejus irritationem, non obligat privatas personas ante sententiam Judicis, ad irritandum actum: cum irritatio sit actus proprius potestatis publicæ; & ita si non fit per legem, fieri debet per Judicem, cui soli illam Lex præcipit. Neque etiam obligat ad ea, quæ ex actûs irritatione per se consequuntur, quia nondum est irritatio actûs ante sententiam Judicis.

CAPUT IX.

De Privilegio, & Consuetudine.

Q. I. **Q**uid, & quotuplex est Privilegium?

Resp. Privilegium est facultas constans, ac permanens, à Superiore concessa, agendi, vel non præstandi aliquid contra, vel præter legem. Hinc differt à dispensatione, quæ solum est ad actum, vel casum particularem, nec est permanens, sed transiens, & semper est relaxatio legis. Dividitur præcipuè *II.* in Reale, quod conceditur ratione rei, muneris, conditionis, vel statûs; & in Personale, quod

quod directè conceditur ratione, seu intuitu personæ. Hoc affixum est personæ, & cum ea extinguitur, *Reg. 7. Fur. in 6.* Reale verò affixum est rei, & cum ea perseverat, & perit. 2. In Privilegium contra legem, quo datur exemptio ab oneribus communibus; & in Privilegium præter legem, quo conceditur aliqua facultas iis, quibus de jure non competit, sed sine ullius damno, nec contra legem aliquam. Prius est odiosum, & strictæ interpretationis, cum gravet alios; nisi datum sit in favorem causæ piæ, vel publicæ, aut communitalis Religiosæ. Posterius est amplæ interpretationis, quia nullos gravat.

Q. 2. Quis Privilegium concedere potest?

Resp. Is omnis, & solus, qui potest legem ferre, & iisdem, quibus potest, legem ferre, nempe subditis: potest tamen, & aliis non sibi subditis aliquid circa se, suæque concedere, quod jure communi non haberent.

Not. Juxta Canonistas in generali concessione specialissima non comprehenduntur, nisi sufficienter exprimantur, ex *Regul 81. Furis in 6.* In generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.

L 4

Q. 3.

Q. 3. *Quot modis Privilegium amittitur?*

Resp. His 1. per illius abusum accedente sententia Judicis, quia Privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate. *Cap. 24. de Privileg.* 2. Per non usum spatio sufficienti ad præscribendum, si gravet alios, ex *cap. 15. de privileg.* quod si non gravet, non amittitur per præscriptionem: nam alii contra privilegiatum præscribere nequeunt, cum ipsorum nihil intersit. 3. Per revocationem concedentis, aut successoris expressam, & privilegiato significatam, vel per legem revocatoriam promulgatam. Quæ tamen concessa sunt in remunerationem servitiorum, vel ex pacto, & cum onere adjuncto, ac præstito, non possunt revocari, nisi ex gravi causa pertinente ad bonum commune, & quidem cum juris ablati compensatione.

Porro privilegium non cessat morte concedentis, nam *Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum* Reg. 16. Jur. in 6. At cessat per se cessante causa, ob quam datum est, quando versatur circa obligationem dividuam, ac successivam, quam tollit, ut dixi de dispensatione. Quia Superior non intendit concedere exemptionem, quæ

quæ daret contra legem, cessante causa, cum id licitè non possit: sic privilegium alicui datum non recitandi horas ob gravem causam, hac cessante cessat.

Not. Alex. VII. damnavit hanc propos. Regulares possunt in foro conscientia uti privilegiis suis, quæ sunt expressè revocata per Tridentinum.

Q. 4. Quid est Consuetudo?

Resp. Hic sumitur pro frequentia actuum externorum similium liberè factorum à majore saltem parte communitatis. Nominè actuum intellige etiam omissiones, 1. Duplex est, nempe facti, & juris. Consuetudo facti est ejusmodi frequentia, sed non habens vim legis defectu conditionum ad hoc requisitarum. Consuetudo juris est talis frequentia habens vim legis, sive est jus ex illa frequentia ortum. Unde c. 5. dist. 1. definitur, *Jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit Lex.*

Q. 5. An, & qua consuetudo habet vim legis?

Resp. I. Consuetudo honesta, & bono communi utilis, inducta liberè, & publicè à communitate, cum animo inducendæ obligationis, accedente consensu Principis

L 5

per-

personali, vel legali, habet vim legis, & obligat in conscientia. Quia 1. ita omnes Theologi, & Canonistæ, estque communis Ecclesiæ sensus. 2. ex August. Epist. 86. *In his rebus, de quibus nihil certi statuit Scriptura divina, mos populi Dei, vel instituta majorum pro lege tenenda sunt.* 13. ex l. 32. & 33. ff. *de legib.* 3. Quia tali consuetudini nihil deest, ut vim legis habeat. Nam est materia proportionata, potestas, & voluntas obligandi communitatem sufficienter exterius declarata.

Est autem duplex consuetudo vim legis habens, nempe præscripta, & non præscripta. Prior est ea, quæ longi temporis diuturnitate vim legis obtinet per consensum legalem Principis. Tempus autem longum in J re dicitur tempus saltem 10. annorum, quod debet esse continuum, nec interruptum per actus contrarios Superioris resistentis, vel populi eam interrompentis. Consuetudo non præscripta, & tamen vim legis habens est ea, quæ sine diuturnitate longi temporis vim legis obtinet per consensum Principis personalem saltem tacitum. Principe videlicet sciente, & non impediente; id quod fit, cum posset facile impedire, deberetque, nisi tacite consentiret.

Resp. II. Ut Consuetudo vim legis habeat, & obliget, hæ conditiones ex *communi* requiruntur. 1. Ut sit honesta, & utilis

utilis bono communi. Nam talis debet esse lex essentialiter. Hinc consuetudo non potest habere rationem legis, si sit noxia, vel inutilis, vel contra bonos mores; sed est mera corruptela.

2. Ut inducatur à communitate perfecta per actus voluntarios, & publicos. Nam actus iterati non inducunt consuetudinem vim legis habentem, nisi ratione consensûs communitatis, qui per tales actus declaretur. & cui Princeps se accommodat. Porrò censetur fieri à tota communitate, quod fit à majore illius parte *ex l. 19. ff. ad municip.*

3. Ut actus, ex quibus oritur consuetudo, fiant cum animo inducendæ obligationis: quia consuetudo non habet vim obligandi, nisi voluntate populi, cui Princeps consentit. Hinc consuetudines inductæ tantum devotionis causâ, & sine animo se obligandi, non obligant, ut consuetudo ter quotidie recitandi Salutationem Angelicam ad pulsum campanæ.

Consuetudo autem censetur esse inducta animo obligandi se, & revera obligare. 1. Si ita Doctores communiter sentiant. Nam communis sensus prudentum, & peritorum evidentiam moralem parit, in rebus ab hominum opinione, & usu pendentibus, in quibus se habent ut multitudo testium omni exceptione majorum, 2. si consuetudo sit rei gravis, ac difficilis, & tamen diu,
con-

constanter, & communiter servetur à majore parte communitatis: plurimi enim non solent citra motivum obligationis ita convenire in ejusmodi actibus. 3. Si viri prudentes, & timorati malè sentiant de non servantibus consuetudinem, aut populus inde scandalizetur. 4. Si Prælati, vel Magistratus puniant, vel graviter reprehendant eos, qui non servant consuetudinem: id enim non fit, nisi violetur aliqua obligatio.

4. Ut adsit Principis consensus, vel personalis, vel saltem legalis. Quia Lex, & vis legis non potest esse, nisi ab habente potestatem Legislativam, ideoque nec sine illius consensu. Princeps autem consentit personaliter, cùm per se immediatè consentit, vel dando licentiam, ut inducatur consuetudo obligans, vel approbando consuetudinem expressè, aut tacitè. Consentit legaliter, quando ipse, vel prædecessores ejus tulerunt, aut receperunt legem, qua approbantur consuetudines rationabiles, & legitimè præscriptæ.

Q. 6. An consuetudo potest abrogare Legem?

Resp. I. Nulla Consuetudo potest abrogare Legem naturalem. Ita omnes. Quia hæc statuit solùm ea, quæ necessariò, & ex natura rei agenda, vel omittenda sunt
ad

ad vivendum honestè. Hinc *c. ult. de consuet. Greg. IX.* ait: *Cùm tantò sint graviora peccata, quantò diutiùs infelicem animam detinent alligatam, nemo sane mentis intelligit naturali juri, (cujus transgressio periculum salutis inducit) quacumque consuetudine, quæ dicenda est veriùs in hac parte corruptela, posse aliquatenùs derogari.* Neque etiam potest abrogare Legem Evangelicam, quia Deus vult illam integram servari usque ad consummationem sæculi. Præterea cùm utraque lex lata sit à Deo, nullus homo potest eam abrogare: nam potestas, & voluntas inferioris non potest prævalere potestati, & voluntati superioris.

Resp. II. Consuetudo, si sit rationabilis, & legitimè præscripta, habet vim abrogandi legem humanam. *Ita omnes. Constat i. ex Jure tum Civili, l. 32. ff. de legib. Rectissimè illud receptum est, ut leges non solum suffragio Legislatoris, sed etiam tacito consensu omnium per desuetudinem abrogentur.* Tum Canonico *cap. ult. eic. de consuet.* *Licet longæva consuetudinis non sit vilis auctoritas: non tamen est usque ad eò valitura, ut vel juri positivo debeat præjudicium generare, nisi fuerit rationabilis, & legitimè sit præscripta. 2.* Quia posita tali consuetudine Princeps consentit, saltem legaliter, ut lex non amplius obliget. Obligationis autem perse-
ve.

verantia, sicut ejus impositio pendet à libera voluntate Principis.

Dixi, *si sit rationabilis*, &c. Nam ex cap. cit. & ex consensu Doctorum hæc duo requiruntur. Jam verò, ut consuetudo sit rationabilis, non debet legi naturali, aut Evangelicæ, aut debito ordini, aut immunitati Ecclesiasticæ adversari; nec à Jure Canonico reprobari, nec peccandi licentiam, aut occasionem præbere, vel alia ratione communitati nocere, nec aliquam indecentiam continere; & præterea debet reipsa expedire legem tunc jam non obligare, ne scilicet peccata multiplicentur, nève subditi ad observantiam rei difficilis tamdiu astringantur.

Ut autem sit legitimè præscripta, debet esse continuata toto tempore requisito ad præscribendum, non contradicente Superiore. Sed cum hoc tempus non sit in Jure definitum quoad leges, secundùm multos requiritur idem tempus, quod ad præscriptionem bonorum, ac jurium statutum est. Quare leges civiles 10. annis præscribuntur: Ecclesiasticæ verò, cum sint jura Ecclesiastica, 40. annis præscribuntur, si non resistat Superior. Ita *S. Antonin. Navar. Azor, Fagnan. Suarez*, asserens, hanc esse communem sententiam. Nec obstat, quòd requirantur 100. anni ad præscribendum bona propria Ecclesiæ Romanæ, quia

quia leges Pontificiæ sunt leges communes toti Ecclesiæ. Sed alii volunt leges etiam Ecclesiasticas præscribi decennio, quia, inquit, ad hanc præscriptionem requiritur, & sufficit longum tempus, quod in jure civili censetur spatium 10. annorum; & jus Civile valet in rebus Ecclesiasticis, quando jure Canonico præter illud nil constitutum est. Non est autem constitutum jure Canonico, ut ad abrogandam legem Ecclesiasticam tempus longius, quam 10. annorum requiratur.

Observa 1. Juxta communem sententiam. Consuetudo contra legem præscribit, licet ignoretur à Principe: quia ad hoc sufficit consensus legalis, qui habetur in jure Canonico & Civili superius cit. Hoc est, sufficit, quod consuetudo sit rationalis, & certo tempore duraverit, Superiore non contradicente: quippe Princeps generatim consensit, ut omnis ejusmodi consuetudo legem abrogaret, hoc ipso, quod ipse, vel ejus prædecessor legem de hoc tulerit, vel receperit, vel id usu receptum non improbaverit. Neque leges requirunt, ut Princeps nôrit consuetudinem, sed solùm ut consuetudo sit rationalis, & legitimè præscripta. Imò si hanc nôrit, & personaliter consentiat, ut Lex non amplius obliget, hoc ipso Lex non obligat. Nam (ut passim docent Theologi, & Canonistæ teste Lessio)

ut

ut consuetudo tollat legem, solùm requiritur, ut passim non servetur, quando occurrit servanda, sciente Principe, & non se opponente: dum enim scit legem suam non servari, & silet, censetur consentire, ut non servetur, ne Resp. perturbetur, peccata multiplicentur, &c.

2. Ut Lex toti Ecclesiæ communis abrogetur in aliqua tantùm Provincia per desuetudinem, vel consuetudinem contrariam, satis est, ut non servetur à majore parte Provinciæ, non contradicentibus Superioribus toto tempore ad præscriptionem requisito. Sic in quibusdam Diocesisibus consuetudo abrogavit legem communem jejunandi in Vigilia S. Thomæ, & S. Bartholomæi, & servandi eorum Festum. Item consuetudo vescendi carnibus diebus Sabbathi à Festo Nativitatis Christi usque ad Festum Purificationis inclusivè, abrogavit in variis Diocesisibus legem communem abstinendi à carnibus singulis Sabbathis totius anni. Nam consuetudo specialis legitimè præscripta abrogat legem specialiter, ubi viget ipsa consuetudo, abrogat autem generaliter, si sit generalis.

3. In dubio an Lex abrogata sit, ipsa obligat. Nam Lex lata obligat quamdiu non constat eam non vigere. Quia Lex est semper in possessione obligandi, & in dubio non amittitur possessio. Deinde

inde in dubio tutior pars semper eligi debet.

4. Cum Lex tota possit consuetudine abrogari, à fortiori Lex pœnalis potest consuetudine fieri non pœnalis, & Lex mixta fieri purè pœnalis. Item consuetudo potest derogare legi, seu tollere partem legis remanente alia.

5. Per consuetudinem hęc intelligitur etiam desuetudo, seu non usus. Porro consuetudo legem abrogans inchoatur, saltem plerumque, per actus peccaminosos priorum, qui legem non servant: deinde continuatur plerisque bona fide agentibus, & putantibus legem jam non vigere: demum exacto decennio, vel quadragésimo anno desinit obligatio legis.

Q.7. *An consuetudo etiam immemorialis potest abrogari per legem contrariam subsequentem?*

Resp. Aff. ex cap. I de constit. in 6. quia consuetudo non habet vim, nisi auctoritate Principis illam approbantis, qui eadem auctoritate potest eam reprobare. Præterea consuetudo præcedens non habet majorem vim, quam Lex præcedens, quæ tamen potest abrogari per consuetudinem contrariam subsequentem.

Non abrogatur tamen consuetudo particularis per legem contrariam, nisi rectè

Tom. I.

M

præ-

præsumatur Princeps illam nôsse saltem
 confusè, voluisseque eam abrogare ex c.
 1. *de constit in 6.* Hinc consuetudo par-
 ticularis unius Provinciæ non abrogatur
 per legem generalem totius Ecclesiæ, vel
 Regni, nisi in lege fiat ejus mentio specia-
 tim, vel per clausulam generalem dicatur:
*non obstante quacumque consuetudine
 contraria.* Imò, si sit immemorialis, cu-
 jus nempe initii memoria non exstet, nisi
 dicatur: *non obstante quacumque consue-
 tudine etiam immemoriali:* quia aliàs Prin-
 cept præsumitur ignorare consuetudinem
 particularem, ideòque non voluisse illam
 abrogare; & Jus statuit, ut aliter talis
 consuetudo non abrogetur. Econtra
 quia consuetudines universales præsu-
 muntur esse notæ Principi, abrogantur eo
 ipso, quòd Princeps ferat legem contra-
 riam, etiam sine clausula universali dero-
 gatoria, quia videlicet statuit *contra-
 rium* consuetudini sibi satis
 notæ.



TRAC-